

Erdőgazdálkodás Zalában

A ZALAERDŐ Rt. 56.089 hektáros területe hat erdőgazdasági tájban helyezkedik el. Úgymint a **Göcseji bükk**táj, ahol a 140-330 méter tengerszintfeletti magasságon évi 800 mm felett van a csapadék. A gyakori nyári záporok következtében alakul ki a feltűnően alacsony magasságban a bükkre oly kedvező kiegészített, hűvös klíma. A Kerka patak által kettészelt **Göcseji fenyőrégió**, ősi vízfolyás agyag- és kavicsbordalékán fekszik. Itt található a tájra oly jellemző őshonos erdeifenyő elegytelen és egyes állományai. Utóbbiak fafajokban gazdag állományok.

Az **Őrség** erdőgazdasági táj szubalpin jellegével az ország legcsapadékosabb része. *E bárom erdőgazdasági tájban* található az ország legértékesebb bükk és erdeifenyő állományai. Hektáronkénti élőfakészletük *átlagosan* 340 m³/hektár.

A **Déli-Pannonháton** átfolyó Principális-csatorna völgyében élő erdőtüpusok a gyertyános-kocsányos tölgyes, cserrel, erdeifenyővel, kislevelű hársal. Száraz termőhelyein akácok, erdei és feketefenyvesek találhatóak. *Zala megye* északi részén a **Vas-Zalai-hegyhát** erdőgazdasági tájon bükkösök, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, a láptalajokon a magas kőris és mézgás égeresek tenyésznek. Elegyfajok a madár-cseresznye, nyír, mezei juhar és szil. Az akác itt már szinte mindenütt előfordul.

Délen a **Somogyi homokvidék** leg-szárazabb tetőin elegytelen állományt alkot az akác.

– *Azt hiszem nem tévedek, ha az or-*

szág legváltozatosabb erdeivel gazdálkodik a ZALAERDŐ Rt. „Az erdőtenyészet számára zömében optimális feltételekkel rendelkezik” - olvasható a harmincéves évfordulós kiadványotokban.

Nem csoda, ha irigylésre méltó szakmai sokszínűség jellemző a területen dolgozó erdészeti szakemberek munkájára. És ez nyilván az eredményekben is megmutatkozik.

– Kétségtelen – mondta *Feiszt Ottó* vezérigazgató, de azért az eredményeket nem adják ingyen, keményen meg kell dolgoznunk érte. Erdeink nagybirtokszerűen kezeltek voltak és maradtak. 26 százalék a bükk, 28 % tölgy, 15 % fenyő, tehát az értékes fajok aránya közel 70 %. A korosztálymegoszlás is kedvező, hiszen 1-20 éves 20 százalék, ugyanennyi a 20-40 éves, és így tovább. A 100 év feletti 9,3 százalékarány sem rossz. Az elmúlt 30 évben erdeink fajokészletében és

élőfakészletében bekövetkezett pozitív változások a magas színvonalú szakmai munkát tanúsítják! A legidősebb állományainkban a századfordulón végzett ezerhektárszámra kitermelt és felújított bükkösök „köszönnek” vissza. Csak mellesleg jegyzem meg, hogy a XIX. század végén, a kilencszázas évek elején történt „vandál” pusztítás helyén lett erdőkből kerülne ki a mai természetvédelem által védetté nyilvánítandó erdők túlnyomó többsége.

– *Ezek szerint a tarvágás mint olyan nem befolyásolja a szakszerűen felújított erdők jövőjét?*

– Nem feltétlen. Erdő után erdő lesz az bizonyos, ha a klíma és a talajviszonyok nem változnak. Csak az nem mindegy, hogy milyen minőségű. De meg kell jegyezni, hogy az ember, az erdész ezt a folyamatot szakszerűen irányíthatja, mint ahogy ezt tesszük mi is.

– *Nem szabad tehát a megítélés „lődenkabátját” ráadni az erdészeti tevékenységre.*

– Semmi szín alatt. Hinni kell az erdészek munkájában, az erdő iránt érzett lelkiismeretességében. E nélkül nem lehet eredményes kapcsolat a természetvédelem és az erdőgazdálkodás között. Az erdőgazdaságok bizonyították közel tíz év alatt, hogy a részvénytársasági forma nem gátja a szakszerű, tartamos, természetszerű erdőgazdálkodásnak!

Még a múlt szélsőséges eseteit sem kell tragédiaként feltüntetni. Hiszen az elmúlt századelő ezerhektáros tarvágásaiból lett gyönyörű erdők is ezt példázzák.

Persze a szakszerűtlen kezelés eredményeként rontott erdők is létrejöttek, és mai szemmel nézve ez nekünk sem jó, hiszen ránk zúdult annyi egykorú erdő, amit csak hasonló mértékű vég-használatokkal tudnánk úgy kitermelni, hogy a bükkök ne károsodjanak a felhasználásig. Hiszen az álgesztesedés nemcsak termőhely, hanem korfüggő is. A piac viszont nincs tekintettel a száz évvel ezelőtti hamuszírfőzés következtében kitermelt állományok után felnőtt erdők egykorúságára.

– *Ezt hogy kell érteni?*

– A piac is követi a divatot és eszerint a bútorgyártás vagy világos vagy sötét tónusú fát keres. A fehér bükköt vagy a sötét rajzolatú tölgyet. A kereslet figyelembevételével kellene termelnünk. Az

Bardai Ervin (középen) a Lenti Fűrészüzem vezetője (1941) munkatársaival. Fotó: (repr.) Mazur Ildikó

álgesztes bükkre meglehetősen kicsi a kereslet, pedig a túltartott bükkállományok rönkválasztéka többnyire már álgesztes. Viszont kedvező adottság számunkra, hogy a tölgy-bükk aránya miatt képesek vagyunk időszakonként eltéríteni egyik vagy másik fajára a termeléseket.

– *Melyek a részvénytársaság hátrányai?*

– Elsősorban az erdőfeltárás költségei. Erdei útépítéseinkhez olykor hatvan kilométeres távolságból kell szállítanunk a követ. Ennek ellenére beruházásainkra fordított költségeink 35 százalékát útépítésre fordítjuk. Ez egyedülálló az országban.

Itt jegyzem meg, hogy a rólunk az indokoltnál kedvezőbb kép kialakulásában mi is hibásak vagyunk, mert az elmúlt évtizedekben többnyire előnyös oldalunkat mutattuk. Mert nemcsak Vetyemi ősbükkösünk van, hanem gyenge akácosaink is, ami után mégis a legjobb növedékű állományok alapján fizetjük a járulékot. Hozzávetőleg 26 000 hektár erdőnk semmivel sem jobb, mint a szomszédainké.

Tehát ez is egy a hátrányok közül. Munkatársaim minden tudására és erőfeszítésére szükség van, hogy eredményeinket évről évre tartani tudjuk. Az erdőfenntartás jelenlegi módszere reformra szorul, mert így a tőke kivonása túlzott mértékű a zalai erdőkből.

– *Növelhető-e az erdőből nyert haszon évről évre?*

– Számításaink szerint az elkövetkezendő harminc évre kiegyensúlyozott tartalékaink vannak. Ez mintegy évi bruttó 400.000 köbméter fakitermelési

lehetőséget jelent. Ez is fontos, de a legfőbb, hogy az éves, illetve évközi fapiaci hektikusságot kezelni tudjuk. 2001-ben 9%-kal kevesebb fát termelünk, mint tavaly. Így bázis alapon nem növelhetők az eredmények, főleg úgy, hogy 260 millió Ft nettó járulékbefizetéssel, más erdők felújításához is hozzájárulnak a zalai erdők.

– *A gyors reagálás a változásokra nem lehet személy szerint újdonság, hiszen majd egy évtizedet dolgoztál Termelőszövetkezetben, mint ágazatvezető.*

– Az bizony ugyan régen volt, de jó és hasznos tapasztalatokkal verteztett fel. Gondold el, hogy kezdő mérnök létemre fél év munkaviszony után már komoly export-import cégekkel kellett tárgyalnom, és ez tapasztalatok nélkül nem könnyű. Kifejezetten nehéz, de felettébb hasznosak voltak az ágazatvezetőként töltött éveim. A szakma minden ágával foglalkozhattam és kitűnő gyakorlati iskolának tartom utólag visszatekintve is.

– *Manapság több helyen a kerületvezetők mint-*

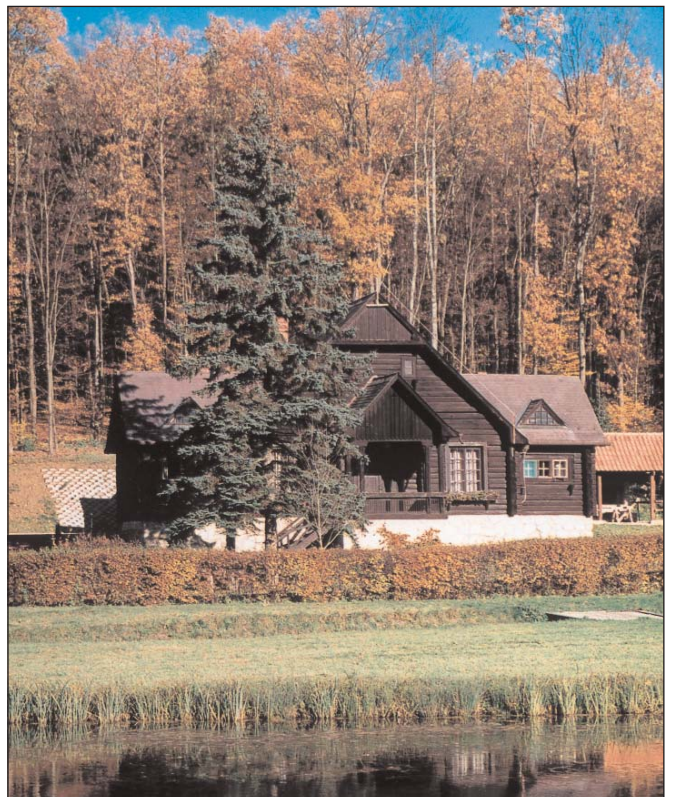
egy vállalkozóként végzik feladatukat. Zalában hogy van ez?

– A vállalkozások bevezetése egy olyan szezonális munkafolyamatokból álló tevékenységben, mint az erdőgazdálkodás, elengedhetetlen volt. De azt a kerületvezetőt, aki erdőrészlet mélységénél is jobban ismeri területét, szervezi és ellenőrzi a napi munkát, vagyonvédelmi, őrzési feladatokat lát el és szinte az év 365 napján ott van az erdőn, nem kívánja sorainkból „kiszervezni”. Hamis úton jár, aki ezt teszi, és a végén a vállalati szervezet válik kívülállóvá. Tehát mi a vállalkozó kerületvezetői formát nem vezetjük be, de támogatjuk, hogy részfeladatokra, mint a csemetetermelés, vagy egyes gépek pl. közelítő- vagy hasító gép üzemeltetésére esetleg az erdőművelésben vállalkozhatnak kerületvezetőink behatárolt és ellenőrzött keretek között.

A jövőben is azt szeretném, hogy munkatársaim büszkéek legyenek arra, hogy a Zalaerdőnél dolgoznak. Munkájuk hatékonyságát pedig nekünk kell növelnünk és biztosítanunk: gépkocsikkal, mobil telefonokkal, számítógéppel, és végre egyszer tisztességes megélhetést biztosító bérekkel kell megbecsülnünk elhivatott munkájukat!

– *Az erdőgazdaságnál vadászati vonalon dolgoztál mielőtt a vezérigazgatói pályázatot beadtad.*

– Tíz nagyon kemény munkával járó, de boldog esztendőt éltem meg, mint

Szentpéterföldi vadászház.

vadászati felügyelő a Zalaerdőnél. Igen, a vadászat egy érzelmektől is fűtött ágazat, de a túl gyakori szabályozás, változtatás itt is könnyen megbosszulja magát. 1997-ig a vadászterületek kialakításáig – nem tudni mit hoz a jövő – mindenhol túlvadászták a vadállományt, különösen a trófeás vadat. Majd a birtokon belül maradók vagy az újak, kímélni kezdték a vadat, elsősorban a sutavadat. A pénzt hozó bikákat, bakokat azért csak lőtték. Így az egész országban elfiatalodott a vadállomány. Ma szinte mindenütt a szarvas túlszaporodása jelentkezik. Éppen most tárgyaltuk a megyei Vadgazdálkodási Tanácsban, hogy Zalában is a tarvad-állományt kell csökkenteni. Az a vadászterület pedig, aki nem hajtja végre a hatósági előírásokat, a jövőben szigorú korlátozásra számíthat a golyóérett szarvasbikák lelövésénél.

Az elmúlt évtizedekben a Zalaerdő tartotta egyensúlyban a szarvasok ivararányát a megyében azzal, hogy kétszer annyi tehenet lőtt, mint bikát. Ma az állomány az egész megyében egységesen fordul elő és nem elég a téli beállóhelyeken szabályozni az állományt.

Az erdei vadkárok növekvőben vannak, újra lőni kell erőteljesebben a szarvasot, hogy a vadkárrelhárítás érdekében épített kerítések mennyiségét ne fokozni kelljen évről évre, hanem végre csökkenteni tudjuk.

– *Természetvédelem.*

– Nálunk kevés feszültséget okoz, hiszen csak 1800 hektár védett erdőnk

van. Erdeink 35 százalékát fokozatos felújítógéssal újítjuk fel. Erdő után erdő lesz, és véleményem szerint összességében jobb erdő, mint volt, de el akarjuk kerülni, hogy ismét ezerhektáros területeken alakuljanak ki egykorú állományok. Unokáinknak szebb és jobb erdőket kívánunk hátrahagyni, mint amit nagyapáinktól örököltünk.

Az, hogy száz év múlva milyen alapanyag igény lesz, azt most nem tudhatjuk. Gondoljunk csak a bükk száz évvel ezelőtti megítélésére. Mindenesetre igen nagy költséggel alakítjuk át a cseres, gyertyános erdőket. Hogy érdemes-e, ezt is unokáink bírálhatják majd el.

– *Magánerdő-gazdálkodás – erdőtelepítés?*

– A kárpótlásoknál a szakmi vezetés elévülhetetlen hibákat vétett, és ezek máig is hatnak. A veszteségek kiszámítása szintén az utókorra hárul. Rakonczay Zoltánt kell idéznem: „a hatalom a szakma asszisztálásával végrehajtotta a magyar erdők második Trianonját.”

Zalában is nagy értékek mennek veszendőbe a kezeletlen magánerdőkben. A sok tulajdonosú erdőparcellák működésképtelenek. A szövetkezetekből kikerült erdész kollégák vállalkozásban, nagy erőfeszítéseket tesznek a feladatok elvégzésére, de a tulajdonosokat akarataik ellenére nem lehet „boldogítani” még szakmai érvekkel sem.

Az erdőtelepítésbe is nehéz bevonni a földtulajdonosokat, mert inkább nem telepítenek, minthogy a számunkra bizonyult elvárásoknak eleget tegyenek.

A finanszírozás 10 évnél később megtérülő beruházásokba nem investál. Ma idehaza pedig olyan ember kevés van, aki rendelkezik az úgynevezett „jólalkott tőkével”, és erdőbe fektetné vagyonát. Sokan akácot szeretnének telepíteni, de ezt Zalában az állam nem támogatja. A tölgy pedig kerítés nélkül nem telepíthető nálunk. Mi eddig mindösszesen egy tulajdonossal tudtunk megállapodást kötni, hogy helyette elvégezzük az erdőtelepítést. Hogy ráfizetünk-e? Ezt még biztosan nem tudjuk. Sajnálatos, hogy az Rt. nem szerezhet földtulajdont, számunkra ez az igazi akadály az erdőtelepítéseké!

– *A ZALAERDŐ Rt.-nek, mint mecénásnak a neve olvasható szinte valamennyi kiadványban, rendezvényénél, ahol csak lehet, támogat.*

– Minden kiadvány és rendezvény, amelyik az erdészet és az erdészek népszerűsítését növeli, nagyon fontos. A részvénytársaságok azzal tehetnek a szakma érdekében a legtöbbet, hogy ezeket a kezdeményezéseket támogatják. Ki-ki lehetősége szerint. Panaszunkat, hogy a társadalom nem ért, illetve félreért minket, csak a kiadványokkal, a megfelelő rendezvényekkel tudjuk enyhíteni. S ha már itt tartunk megemlítem, hogy az erdeinket átszelő közutak mellől az erre utazók szeme elől és az erdőben lerakott szemét elhordását magunkra vállaltuk, mert az tűrhetetlen ahogy az utak széle kinéz. Nálunk a kerületvezetőnek igazolnia kell az igazgatója felé, hogy a vágásterületeket szeméttelente-

sen – olajoskanna, olajszűrő, sörösüveg – és egyéb szeméttől mentesen hagyta el a vállalkozó. Ez fontos, hiszen először a saját portánk előtt kell söpörjünk.

– *Egy magánjellegű kérdés. Hangulatos írásaid sorát folytatod-e?*

– Most azokra nincs igazán időm, de előrehaladtunk a megyei Vadászati Almanach összeállításával. Ebben több írásom is megjelenik majd. Ez a kiadvány nagyszerű kezdeményezés. Úgy tudom tizennégy megye készíti el a millennium emlékére, és várhatóan az utókor legnagyobb öröme.

Vágásterület a zalaegerszegi erdészet területén.

Fotók: Szakács László

Pápai Gábor